

		Gemeenten die een jaartal geformuleerd hebben waarmee ze energieklimateutraal willen zijn.	Concrete korte termijn doelstellingen ter bevordering van de inzet van duurzame energie en CO2-reductie	Concrete afspraken voor in het bestemmingsplan, of toegewezen pekken zonepanelen en/of windmolens te plaatsen, enzovoorts	Concrete voornemens voor het aardgasvrij maken van bestaande woningbouw of concrete voornemens om in jaar X geheel van het aardgas af te zijn.	Volledig verduurzamen gemeentelijk vastgoed: concrete doelstelling of concreet budget	We gaan plaatsen	Speciaal opgerichte loketten/kennis- en informatiecentra, waar inwoners/bedrijven e.o. informatie kunnen vinden specifiek voor deze opgave of voorlichtingscampagnes over de opgave	Coöperaties en initiatieven worden ondersteund en/of gestimuleerd	Er wordt een specifiek budget vrijgemaakt, structureel of omv een fonds voor het betalen van doelstelling
		Gemeenten die wel duurzame ambities hebben, maar het geen concreet jaartal aan verbonden hebben	De behoefte op korte termijn te komen met een korte termijn doelstellingenplan, maar nog geen concrete invulling hiervan. Wel al plannen als de komende jaren zonepanelen plaatsen, maar niet hoeveel voor wanneer.	Niet-concrete ambities voor wijk of regio's, gesprekken met woningcorporaties	Enkel concrete voornemens voor aardgasvrije nieuwbouw niet aangevuld met algemene verwijzingen naar plannen om bestaande bouw aardgasvrij te maken	verduurzaming vastgoed	Niet concreet, streven, stimuleren, onderzoeken, via aanbesteden. Eigen wagenpark	Het belang van communicatie en het bereiken van inwoners wordt benadrukt	Samen wordt aangemoedigd, maar niet concreet ondersteund. Of participatie en initiatieven worden aangemoedigd, maar over de gemeente in zijn algemeenheid en niet over specifieke duurzaamheidsmaatregelen.	Er wordt een budget vrijgemaakt, het is alleen niet duidelijk hoe groot dit budget is
		Gemeenten die het alleen over klimaat hebben in algemene zin, maar niet specifiek ingaan op invulling die de gemeente hieraan geeft. Of gemeenten die algemene uitstralen doen over maatregelen.	Er zijn geen korte termijn doelstellingen.	Geen gerichte ambities wijken / zonepanelen / windmolens (onderzoek, icten op, inzetten op).	Het aardgasvrij maken van (delen van) de gemeente wordt niet genoemd of algemeen geformuleerd		Geen eigen ambitie (wel externe partijen, provincie, rijk)	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er staat niets in het akkoord over een budget
Gemeente	Provincie	Lange termijn doelstelling CO2/Klimaat/energie/neutraliteit	Korte termijn doelstellingen duurzame energie / CO2-reductie / Hermitiebaar	duurzame energie bestemmingsplan	Aardgasvrij (bestaand en nieuwbouw)	Verduurzaming gemeentelijke bouw	Elektrisch rijden	Communicatie	Ondersteunen en stimuleren burgercoöperaties en -initiatieven	Budget voor behalen doelstelling
Maastricht		Maastricht is in 2030 een duurzame stad die hard op weg is volledig klimaatneutraal te worden door het voortvarend toepassen van technologische innovaties. Dit lukt mede dankzij het krachtige en aansprekende voorbeeld van de gemeentelijke organisatie die zelf inmiddels volledig klimaatneutraal is. Maastricht zet gezamenlijk met partners in stad en regio individuele stappen op het gebied van verduurzaming van mobiliteit, energie, en stadsontwikkeling. De stad is in 2030 volledig afvalloos.	Voor 4 jaar de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Maastrichts Energie Akkoord met voortvarend toepassen van technologische innovaties. Van daaruit worden investeringen van marktpartijen gestimuleerd. Bijvoorbeeld voor de aanleg van zonnepanelen.	Realiseren zonnepanelen Lanakerveld en Beekdonsberg. Aanleggen van zonepanelen op zo veel mogelijk gemeentelijk vastgoed	Doelstelling is om elk jaar gemiddeld 2000 huizen van het gas te halen		In 2030 volledig elektrisch OV in Maastricht. In 2025 volledig elektrisch OV in verstedelijk gebied. In de binnenstad en om daarmee een instrument te ontwikkelen waarmee geleidelijk en in stappen toegewerkt kan worden naar een emissieloze verkeersaanbod. Substantie toevoegen van het aantal laadpalen in woonwijken en centrum. In combinatie met snelladingsstations bij P&R-locaties voor bezoekers. Tevens inwoners mogelijkheid bieden om eigen op laadpalen in de openbare ruimte te plaatsen		Mogelijkheid tot differentiatie in lokale lasten op positief getrag te belonen (groenboos)	Duurzame en bereikbare stad (x1000) - 2016-2019, 2020, 1925 - 2021, 1925, 2022, 1925
	Limburg					Vergroenen van de openbare ruimte als een van de centrale doelstellingen van de actualisatie van het Groenstructuurplan, onder meer om ecologie te verbeteren en stedelijke hittestress en wateroverlast te verminderen		XXX		
	Dordrecht			Op het gebied van opwekking van duurzame energie neemt Dordrecht haar verantwoordelijkheid. In onze sterk verstedelijkte regio is het (nog) niet mogelijk alle benodigde energie zelf duurzaam op te wekken. We zetten onder meer in op een verdere groei van het aandeel zonnepanelen en het warmtenet en realiseren komende vier jaar vanaf landbouwgebieden maximaal nog een vijfde windturbine op ons grondgebied, naast de bestaande vier.	Het benutten van de mogelijkheden van het Klimaatakkoord, te beginnen bij het verlenen van co-financiering van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) voor een 'wijkacties Energieaanpak' in de wijk Crabbekhof, om ervaring op te doen met het aardgasvrij maken van bestaande wijken met corporatie- en particulier bezit. Dit vraagt om (vermeide) investeringen van onder andere woningbouwcorporaties, ondernemers en overheid. Van de gesprekstafte. We moeten sneller dan gedacht werk maken van aardgasvrije woningen. Gasloosheid, zonnepanelen, bodemwarmte en huizen beter isoleren. Een lokale klink en een lokale investering. Door samen te werken in een wijk, kunnen corporaties, particuliere woningbouw en gemeenten samen optrekken en werken aan slimme oplossingen en financiering.			XXX	Over 4 jaar weten initiatiefnemers sneller waar zij aan toe zijn. Binnen heldere kaders vooraf hebben zij meer ruimte voor de invulling van hun initiatief. Zij zorgen zelf voor vroegtijdige participatie van belanghebbenden. Want ruimte geven werkt alleen als initiatiefnemers ook verantwoordelijkheid nemen.	
	Zuid-Holland	Dordt is in 2030 een nog betere versie van zichzelf: een groene, levendige stad (heel vaag)	XXX	Wij voeren het raadsbesluit van maart 2018 uit om de plaatsing van twee windmolens te realiseren en van twee windmolens voor te bereiden, wijflicke zonnepanelen en een verdere uitbouw van het aantal zonnepanelen op daken te realiseren in deze raadsperiode. Wij beschouwen dit als een minimale doelstelling. In de tweede helft van 2018 komen we met een omroepingsplan voor grootschalige duurzame energieopwekking (wind en zonnepanelen).	In Ede is aangelegd voor nieuwbouw al die naam. In deze periode zetten wij er maximaal op in om ook bestaande wijken van het aardgas te krijgen waarbij we bekijken of hergebruik van bestaande infrastructuur voor nieuwe technologieën tot de mogelijkheden behoort. In de prestatieafspraken met de woningcorporaties worden concrete doelen vastgelegd met als inzet een gasloze huizenmarkt in 2035. We maken daarbij optimaal gebruik van ondersteuning van het Rijk. We zoeken voor het warmtenet naar aanvullende duurzame bronnen zoals geothermie.	Ons eigen gemeentelijk vastgoed heeft in 2020 voor 90% energielabel A. We streven ernaar dat het gemeentelijk vastgoed in 2030 helemaal energielabel A is. We zoeken naar mogelijkheden om ook schoolgebouwen versneld te verduurzamen.		XXX	XXX	XXX
Ede		We zien een aantal kansen om Ede in de toekomst duurzaam te ontwikkelen. De coalitie heeft grote ambities als het gaat om ons speerpunt food in nauwe samenhang met de overgang in de landbouwsector en het World Food Center. Met als doel het woon- werk- en leefmilieu van Ede, het landelijke gebied en de regio te versterken. Deze doelen vragen een lange termijn inzet. We vinden het belangrijk om de komende vier jaar concrete resultaten te boeken samen met onze partners en inwoners. Als het gaat om duurzaamheid en klimaat is de opgave groot. Om de overgang naar duurzame energiebronnen op termijn te realiseren, is het nodig dat we de komende vier jaar concrete resultaten boeken. We ondersteunen actief initiatieven waar de lokale gemeenschap profijt van heeft.								
	Gelderland							XXX		
Alphen aan den Rijn				Er wordt in overleg met de provincie en regio voldoende ruimte gereserveerd voor zonnepanelen om de duurzame energieopwekking te behalen. We werken we voor verduurzaming van het landschap en gebruiken we een afwegingskader: de zonnepanelen ligger van zonnepanelen van RVO.	Duurzaam bouwen is het uitgangspunt: aardgasloos, energieneutraal, circulair (onder andere natuurinclusief, levenswijzebestrijding) of ecologische woningen, percentage -eerbaar- groen, afwijken afvalwater, woongroepen) en klimaatadaptief.					Er wordt € 1.000.000 extra vrij gemaakt voor het Actieprogramma Duurzame stad. De gemeente stelt een subsidie van de subsidie mogelijkheden voor het onderwerp Duurzame stad in Europa, bij het Rijk en de provincie gaat aanboren. Hiervoor wordt € 400.000 beschikbaar gesteld.
	Zuid-Holland		We gaan werken met een jaarlijkse klimaatbegroting. Niet als bij de reguliere begroting wordt daarin vier jaar vooruit gekeken naar de te bereiken doelen en de investeringen die daarvoor nodig zijn.							

		Gemeenten die een jaartal geformuleerd hebben waarmee ze energie/milieu-neutraal willen zijn.	Concrete korte termijn doelstellingen ter bevordering van de inzet van duurzame energie en CO2-reductie	Concrete afspraken voor in het bestemmingsplan, of toegewezen plukken zonnepanelen en/of windmolens te plaatsen, enzovoorts	Concrete voornemens voor het aardgasvrij maken van bestaande woningbouw of concrete voornemens om in jaar X geheel van het aardgas af te zijn.	Volledig verduurzamen gemeentelijk vastgoed: concrete doelstelling of concreet budget	We gaan plaatsen	Speciaal opgerichte loketten/kennis- informatiecentra, waar inwoners/bedrijven o.d. informatie kunnen krijgen specifiek voor deze opgave of voorlichtingscampagnes over de opgave	Coöperaties en initiatieven worden ondersteund en/of gestimuleerd	Er wordt een specifiek budget vrijgemaakt, inhoudelijk of omv een fonds voor het betalen vd. doeleiding	
		Gemeenten die wel duurzame ambities hebben, maar hier geen concreet jaartal aan verbonden hebben	De behoefte op korte termijn te komen met een korte termijn doelstellingen plan, maar nog geen concrete invulling hiervan. Wel al plannen als de komende jaren zonnepanelen plaatsen, maar niet hoeveel voor wanneer.	Niet-concreet ambities voor wijk of regio's, gesprekken met woningcorporaties	Enkel concrete voornemens voor aardgas- nieuwbouw, die niet aangevuld met algemene verwijzingen naar plannen om bestaande bouw aardgasvrij te maken	verduurzaming vastgoed	Niet concreet, streven, stimuleren, onderzoeken, via aanbesteden. Eigen wagenpark	Het belang van communicatie en het bekijken van inwoners wordt benadrukt	Samen' wordt aangemoedigd, maar niet concreet ondersteund. Of participatie en initiatieven worden aangemoedigd, maar over de gemeente in zijn algemeenheid en niet over specifieke duurzaamheidsmaatregelen.	Er wordt een budget vrijgemaakt, het is alleen niet duidelijk hoe groot dit budget is	
		Gemeenten die het alleen over klimaat hebben in algemene zin, maar niet specifiek ingaan op invulling of de gemeente hieraan geeft. Of gemeenten die algemene uitwerking doen over maatregelen.	Er zijn geen korte termijn doelstellingen.	Geen gerichte ambities wijken / zonnepanelen / windmolens (onderzoek, ichten op, inzetten op)	Het aardgasvrij maken van (delen van) de gemeente wordt niet genoemd of algemeen geformuleerd		Geen eigen ambitie (wel externe partijen, gemeente, tax)	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er staat niets in het akkoord over een budget	
Gemeente	Provincie	Lange termijn doelstelling CO2/Klimaat/energineutraal	Korte termijn doelstellingen duurzame energie / CO2-reductie / Hernieuwbare	duurzame energie bestemmingsplan	Aardgasvrij (bestaand en nieuwbouw)	Verduurzaming gemeentelijke bouw	Elektrisch rijden	Communicatie	Ondersteunen en stimuleren burgercoöperaties en -initiatieven	Budget voor behalen doelstelling	
Leeuwarden		We willen een slimme en duurzame stad regio worden. Dit betekent uiteraard zowel fysiek als sociaal. Vandaar dat we structureel geld vrijmaken om de doel- stellingen van de Leeuwarder Energieagenda te halen voor 2020: 20% besparing en 16% duurzame opwekking, streven van werkgelegenheid, besparen van energielasten van minima (koppeling met arbeidsmarkt), stimuleren van innovatie en aanpak van investeringen			Wij zijn tegen gaswinning in onze gemeente. Bij nieuwbouw en renovatie kiezen we zoveel mogelijk voor verwarming zonder aardgas	Ook de eigen organisatie neemt met het verduurzamen van vastgoed haar zwaarste mogelijk voor verwarming zonder aardgas			Initiatieven voor duurzame energieopwekking vanuit wijken en dorpen ondersteunen we wel	Energieagenda: 1 Rook- en gasloze verduurzaming energie- infrastructuur: 50.000 2 Sociaal energieneutral: 120.000 3 Particuliere woningbouw: 102.500 4 Realisatie opwek en besparings-thema's: 120.000	
	Friesland	In 2025 plukt Leeuwarden volop de vruchten van de overgang naar een circulaire economie en een duurzame wereld.		Nee			Orize (niet) is een netwerk dat de fiets als snel en veilig alternatief van de auto ondersteunt. We stellen extra geld beschikbaar voor de aanleg van snelfietspaden.	Nee			
Alkmaar		Wij kiezen ervoor om niet één streefdoel te noemen voor 'klimaatneutraal', maar te zetten op een spectrum van concrete maatregelen.		Grootschalige zonneparken en mega-wind- molens op agrarische grond vinden wij niet pas- sen bij het landschap van Alkmaar en gaan wij tegen.	Wij ondersteunen de rijkbrede aanpak om bij nieuwbouw te komen tot een aardgasloze woon- omgeving. Voor de bestaande particuliere bouw zijn wij vooruitbaur van dwingend maat- regelen. Wij volgen B- de stappen naar aardgas- loos wonen de landelijke richtlijnen. Wij maken ons ervoor hard dat eventuele investeringen gedragen kunnen worden door de inwoners van Alkmaar, waaronder de mensen met een minimuminkomen.	Wij zetten ons ervoor in dat in deze periode oromkeerbare stappen worden gezet naar een energie-neutrale gemeentelijke organisatie. Dit geldt voor alle gemeentelijk vastgoed, het eigen vervoer en het energieverbruik. Wij maken ruimte voor investeringen in deze bestuursperi- ode, die zichzelf op lange termijn zoveel moge- lijk moeten terugverdienen.		De komende vier jaar zien wij een groeiend gebruik van elektrisch vervoer. Daar waar moge- lijk zetten wij onze gemeentelijke instrumenten in, om dit te stimuleren. Een mogelijkheid hier- voor is het geschikt maken van lantaarnpalen als laadpaal en het verder verbeteren van de moge- lijkheden van opladen in de gemeente	Initiatieven voor duurzaamheid stimuleren wij zoveel mogelijk. Wij benutten daarbij de moge- lijkheden van de nieuwe Omgevingswet inten- sief en kiezen voor een goede ruimtelijke inpa- sning		
Ennen	Noord-Holland	In 2025 willen we een klimaatneutrale gemeente zijn.	Wij hebben afspraken gemaakt met het Rijk en de provincie over windenergie (65,5 Mw). Wij komen die afspraken na, maar houden nadrukkelijk de regio tevoren. Een eventuele uitbreiding van de totale Drentse windenergie zal elders in de provincie gerealiseerd moeten worden. De komende jaren ontwikkelen we drie windparken in onze gemeente. In dialoog met inwoners en ondernemers streven we naar het oewerken van meer duurzame energie, met name zonne-energie, al het verminderen van de energienood door het nemen van maatregelen die verkenen doorlopend alternatieve mogelijkheden van schone energie, zoals warmtepompen, geothermie, warmtebed, zeeenergie en waterstof.	Nee			Wij geven zelf het goede voorbeeld in de verduurzaming van ons eigen vastgoed, inclusief de sportcomplexen en schoolgebouwen.		Wij stimuleren (experimenten voor) het gebruik van groene brandstoffen zoals groengas en waterstof in de industrie en binnen transport en logistiek.	Bij het investeren in duurzaamheidsmaatregelen ondersteunen we bewoners met leningen en subsidies, zodat de woonlasten betaalbaar blijven. We maken met de woningcorporaties afspraken over de verduurzaming van hun bezit en de mogelijkheden voor particuliere woningcoöperaties om hierbij aan te helpen.	
	Drenthe		Sinds decennia wordt aardgas gebruikt om Westlandse kassen te verwarmen. Onze duurzaamheidsambities en de crozakenheden over de toekomst van het gasgebruik vereisen een energietransitie. Risicovolle en gedifferentieerde vullen elkaar aan, en ook warmte uit biomassa behoort tot de mogelijkheden. Voor grootschalige windenergie zien we geen mogelijkheden in Westland. De ontwikkeling van slimme warmtenetten (smartgrids) en/of warmtebronnes is belangrijk om een open uitwisseling van warmte en CO2 mogelijk te maken. Het is noodzakelijk om de beschikking te hebben over een continue aanbod van CO2 van voldoende kwaliteit. Gebie- den waar de herstructurering daadwerkelijk nog krigt, kunnen met voorrang worden ver- bonden.								
Westland		Westland kan en wil in de vraagstukken rondom economie en energietransitie niet eigen- shandig opereren. Samenwerking met andere overheden en het bedrijfsleven, bijvoorbeeld binnen Greenport West-Holland, coöperatie Herstructurering Ontwikkeling Tuinbouwsector (HOT) en de Metropoolregio Rotterdam dan Haag (MRDH), is cruciaal.		Wij willen herstructurering van de teeltareaal verder aanspreken en stimuleren. Bijvoorbeeld door in gebieden waar daadwerkelijk herstructurering plaatsvindt te investeren in de energietransitie en infra- structuur en door de inzet van een compensatiefonds.	x	x	x	x	x	x	
Delft		We werken samen met partners – zoals corporaties en het bedrijfsleven – aan afspraken over verduurzaming en hun bijdrage aan de energietransitie, omdat daar de grootste opgave ligt. Wij nemen de verkoop van onze aandelen Eneco in overweging, als we daarmee meer kunnen bereiken op onze duurzaamheidsdoelstellingen dan bij behoud ervan. Opmengelen van een eventuele verkoop van onze aandelen zetten we in voor een energietransitiefonds, om die doelstellingen dan ook daadwerkelijk te halen. Delft bereidt de besluitvorming voor die nodig is om de Regionale Energiestrategie uit te voeren.			Voor 2021 hebben wij een energie- infrastructuurplan met een planning voor de hele gemeente wanneer welke wijken van het aardgas af gaan en wel het alternatief is. Het samenvatten van woningen op een warmtenet geeft op veel plekken de meest directe en kosten efficiënte mogelijkheid woningen van het aardgas af te koppelen. De infrastructuur voor warmte vanuit Rotterdam naar Den Haag kan Delft van een bron voorzien, evenals de geothermiebron (aardwarmte) van de TU Delft. Van belang is door bron optimaal te benutten en ervoor te zorgen dat de bewoners die op het net worden aangesloten niet meer gaan betalen voor hun energie.			Wij intensiveren de communicatie met bewoners over de energietransitie. We bieden duidelijkheid over de kosten en de kostenverdeling van deze transitie en houden ook voor de betaalbaarheid ervan.			
	Zuid-Holland	Wij gaan een stappenplan ontwikkelen voor de transitie naar duurzame energie.	nee			nee	Zelf gaan we verder met het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark.				
Venlo				In plannen voor (woning)bouwprojecten zullen wij passende aandacht (leten) besteden aan duurzaamheid. Of het nu gaat om gasloos of – in bredere zin – om energieneutraal mogelijk bouwen, of focus op de levensloopbestendigheid van zo'n project of de problematiek van waterhuishouding; er moet altijd serieus naar de mogelijkheden worden getoeken.			Wij willen, wanneer vervanging aan de orde is, per definitie overgaan op duurzame openbare verlichting. Ons strategisch gemeentelijk vastgoed verduurzamen wij op de momenten dat zich investeringen of onderhoud aandienen. Wij merken daarbij aan energiebesparende maatregelen, waaronder ook de toepassing van zonnepanelen.		Als het gaat om duurzaamheid in de openbare ruimte stimuleren wij duurzame mobiliteit, in wijken en kernen. We denken daarbij niet alleen aan oplaadpunten voor auto's en fietsen maar ook aan het onderzoeken van een ander distributiesysteem in wijken en centra.		
Sittard-Geleen	Limburg	Wij realiseren een lokaal energieakkoord in 2020, in navolging van het Rijkbeleid. Wij maken samen met partners een plan van aanpak voor klimaatadaptatie. Daarbij zetten wij nadrukkelijk in op vergroening van de gemeente en het toepassen van klimaatbestendige materialen in de openbare ruimte.	Neer?					Op microniveau willen wij een herkenbaar adviesnet inzetten, waar de individuele inwoner van onze stad met vragen terecht kan, bijvoorbeeld over energiebesparing of subsidiemogelijkheden. Ook bedrijven worden (zo nodig) gestimuleerd om stappen te zetten in de energietransitie. Samen met burgers en energie coöperaties gaan we de mogelijkheden van lokale energieopwekking uitwerken.	Duurzaamheidsmaatregelen van inwoners worden gestimuleerd, evenals nieuwe technieken en ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. Ook hier willen wij in samenwerking met de inwoners en het bedrijfsleven duurzaamheid opkappen als een gezamenlijke opgave.		
Helmond	Limburg	Met als einddoel een energie- en klimaat-neutrale gemeente in 2040 of zoveel eerder als mogelijk is in 2035 klimaatneutraal.	Het betaal zien we dat zonne-energie op elk dak wordt opgevat, en ook windenergie heeft een plaats. Natuurlijk, passend binnen het landschap. Via een impuls tot € 3 miljoen nemen wij maatregelen aan een goede slag. Vanuit deze middelen nemen en ondersteunen we maatregelen om Helmond duurzamer te maken. De bijdrage voor het Energiehuis, dat hier een grote rol bij speelt, gaat richting € 75.000 per jaar. Ook bezochten we de inzet van klimaatcoaches. De vergroening van onze stad begint bij bewaatzin en draagvlak. Binnen de gemeente € 3 miljoen, zetten we de succesvolle campagne 'Alle Lichten op Groen' door (€ 50.000 per jaar). We spreken bedrijven aan om met duurzame maatregelen geld te besparen en controleren hier ook steviger op.	Wij geven voorrang aan de herontwikkeling van bestaande kantoren en bedrijventerijnen boven het ontwikkelen van nieuwe plannen.	x		x			200.000 euro	
	Noord-Brabant			In elk geval staan duurzaamheid, gezondheid en inclusiviteit in de Omgevingsvisie voor ons centraal	Samen met Helmondse woningcorporaties, het bedrijfsleven, rijkbedrijven en het Energiehuis geven we voortzetten aan de interdisciplinaire aanpak Aardgasvrij Helmond. Dit betekent dat nieuwbouwhuizen aardgasvrij worden gebouwd en dat deze periode de eerste bestaande woningen van het aardgas afgaan. Voor alle wijken in Helmond stellen we de komende jaren warmteplannen op. We blijven voortzetten in de ontwikkelingen rond aardwarme (geothermie), omdat dit grote kansen biedt voor Helmond en de regio.	In het streven naar duurzaamheid willen we als gemeente vooroplopen. Het gemeentelijk vastgoed wordt via een impuls van € 2 miljoen extra vergroend. Via colfocfinancing motiveren we ook scholen en sportaccommodaties om hun gebouwen te vergroenen. Waar ze zelf willen investeren, investeren wij met hen mee.		Elektrische (deel)auto's hebben de toekomst. Daarom streven we naar meer laadpaalen in de openbare ruimte. En alles wat we als gemeente doen moeten we voortaan op de mate waarin het bijdraagt aan de vergroening van de stad.	Naast deze extra Transitie impuls blijven ook het bestaande Duurzaamheidsfonds en de duurzaamheidsleringen voor woningen bestaan. Steviger nog, deze willen we aantrekkelijker maken zodat meer mensen er gebruik van maken. Hiermee richten we stimuleren we groene initiatieven van inwoners.	De vergroening van onze stad begint bij bewaatzin en draag-	

Gemeente	Provincie	Lange termijn doelstelling CO2/Klimaat/energieneutraal	Korte termijn doelstellingen duurzame energie / CO2-reductie / Hernieuwbaar	duurzame energie bestemmingsplan	Aardgasvrij (bestaand en nieuwbouw)	Verduurzaming gemeentelijke bouw	Elektrisch rijden	Communicatie	Ondersteunen en stimuleren burgercoöperaties en -initiatieven	Budget voor behalen doelstelling
		Gemeenten die een jaartal geformuleerd hebben wanneer ze energieklimateutraal willen zijn.	Concrete korte termijn doelstellingen ter bevordering van de inzet van duurzame energie en CO2-reductie	Concrete afspraken voor in het bestemmingsplan, of toegevoegd pekken zonnepanelen eerst windmolens te plaatsen, enzovoorts	Concrete voornemens voor het aardgasvrij maken van bestaande woningbouw of concrete voornemen om in jaar X geheel van het aardgas af te zijn	Volledig verduurzamen gemeentelijk vastgoed: concrete doelstelling of concreet budget	We gaan plaatsen	Speciaal opgerichte ketten/kennis- of informatiecentra, waar inwoners/bedrijven e.d. informatie kunnen vinden specifiek voor deze opgave of voorlichtingscampagnes over de opgave	Coöperaties en initiatieven worden ondersteund en/of gestimuleerd	Er wordt een specifiek budget vrijgemaakt, inclusief of om een fonds voor het behalen vd doelstelling
		Gemeenten die wel duurzame ambities hebben, maar hier geen concreet jaartal aan verbonden hebben	De behoefte op korte termijn te komen met een korte termijn doelstellingenplan, maar nog geen concrete invulling hiervan. Wel al plannen als de komende jaren zonnepanelen plaatsen, maar niet hoeveel voor wanneer.	Niet-concrete ambities voor wijk of regio's, gesprekken met woningcorporaties	Enkel concrete voornemens voor aardgasvrije nieuwbouw, al dan niet aangevuld met algemene verwijzingen naar plannen om bestaande bouw aardgasvrij te maken	verduurzaming vastgoed	Niet concreet, streven, stimuleren, onderzoeken, via aanbesteden. Eigen wagenpark	Het belang van communicatie en het bereiken van inwoners wordt benadrukt	Samen wordt aangemoedigd, maar niet concreet ondersteund. Of participatie en initiatieven worden aangemoedigd, maar over de gemeente in zijn algemeenheid en niet over specifieke duurzaamheidsmaatregelen.	Er wordt een budget vrijgemaakt, het is alleen niet duidelijk hoe groot dit budget is.
		Gemeenten die het alleen over klimaat hebben in algemene zin, maar niet specifiek ingaan op invulling die de gemeente hieraan geeft. Of gemeenten die algemene uitstralen doen over maatregelen.	Er zijn geen korte termijn doelstellingen.	Geen gerichte ambities wijken / zonnepanelen / windmolens (onderzoek, richten op, inzetten op)	Het aardgasvrij maken van (delen van) de gemeente wordt niet genoemd of algemeen geformuleerd		Geen eigen ambitie (wel externe partijen, provincie, tax)	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er staat niets in het akkoord over een budget
Schedam	Zuid-Holland	In 2040 is Schedam energieneutraal. Om daar te komen werken we aan een lokaal en regionaal energiestrategieplan.	Realisatie van de volgende prestaties in 2022: 10% minder energieverbruik dan in 2018, op minimaal 15% van de Schedamse daken liggen zonnepanelen.		Nieuwe bouwprojecten worden in beginsel gasloos en we komen tot een plan hoe bestaande woningen en bedrijven binnen afzienbare tijd afscheid kunnen nemen van het gebruik van gas;	De gemeentelijke organisatie wordt gericht op duurzame transitie, er komt meer aandacht voor duurzaamheid en het realiseren van duurzame initiatieven binnen de ambtelijke organisatie.	De gemeente werkt actief mee aan voldoende oplaadpunten voor elektrisch vervoer en experimenteel actief met nieuwe ontwikkelingen uit de markt.	De gemeente geeft ook ruimte aan duurzame initiatieven uit de stad. De gemeente zoekt manieren waarop deze initiatieven kunnen worden voorgefinancierd		
Lelystad	Flevoland	De gemeente gaat door op de weg naar energieneutraliteit, exclusief mobiliteit, in 2025. Dit wordt bereikt door energie in te zetten op een vermindering van het energieverbruik en anderzijds het opwekken van duurzame energie te stimuleren. Dank hierbij aan windenergie, zonne-energie, het slim aanleggen van groen om hiermee CO2-voetstap te creëren en duurzame biomassa volgens de meest recente wetenschappelijke inzichten.	Na vier jaar mag de samenleving verwachten dat de doelen in gang zijn gezet en/of zijn behaald. Het college legt hier aan het einde van deze bestuursperiode verantwoording over af.		De ambitie om over te gaan op gasloos wonen komt hiermee in een stroomversnelling en lokaal zal hier op worden ingespeeld. Bij nieuwbouwprojecten wordt honderd procent ingezet op gasloos wonen. Reeds geplande projecten worden uitgedaagd om hier bij aan te sluiten. Ook binnen de bestaande bouw heeft de gemeente belangrijke opgaven op het gebied van energie, namelijk het zoveel als mogelijk naar nul op de meter brengen van woningen en bedrijven en het verder uitbreiden van het gebruik van aardgas als energiedrager. Deze transitie kan zowel individueel als collectief worden opgepakt. Inwoners worden in ieder geval actief gefaciliteerd bij het oprichten van collectieven.				Energietransitie 2050 / warmtevisie (wettelijk voorstel 19 uit Kadernotie 2019) -> 330.000 EUR	
				Lelystad zet in op het aantrekken van duurzame bedrijvigheid naar Lelystad, bijvoorbeeld rondom Fibroduct Haven en de luchthaven. Binnen de financiële kaders worden nieuwe initiatieven gestimuleerd voor duurzame bedrijven- en industrieleinen. Hierbij wordt onder andere ingezet op circulaire inrichting en bouw, hergebruik van grondstoffen en energieneutraliteit. Gestreefd wordt naar een goede samenwerking tussen het bedrijfsleven, overheidszaken, onderwijs en overheid.			Lelystad streeft naar veilige en prettige fietsroutes, waarbij rekening is gehouden met de toename van het aantal elektrische fietsen en de vergrijzing.		Raad en college ontwikkelen een gezamenlijke visie op participatie. De eerste stappen hiervoor zijn gezet in het rapport 'Gemeenschappelijke visie op participatie'. De montige burger kan en wil veel zelf. De raad weegt de belangen af en besluit binnen zijn eigen bevoegdheden, door bijvoorbeeld deze raadsperiode de samenleving te betrekken bij het besluitvormingsproces.	
Roosendaal	Noord-Brabant	Onze ambitie is hoog, wij willen een CO2-neutraal Roosendaal in 2035.			Nieuwe panden worden gasloos opgeleverd en waar mogelijk energieneutraal.	De gemeente geeft het goede voor- beeld met het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed (zoals bij de renovatie van het stadskantoor) en bij vervanging van het gemeentelijk wagenpark.	Wij stimuleren duurzame mobiliteit (oplaadpunten voor elektrisch vervoer of waterstofpunten, elektrische deelslu's, slimme mobiliteit, benoemd gebruik van de (snel)fiets).	Werken aan een toekomstbestendig Roosendaal betekent samen de brede beweging naar 'meer duurzaamheid' versterken. Iedereen kan bijdragen en het verschil maken. Voorlichting aan jong en oud is hierbij van belang. Wij dragen uit wat er in Roosendaal allemaal aan goede initiatieven loopt, en bijkomt.	Wij stimuleren bewonersinitiatieven om de leefomgeving groener, energie- efficiënter en sociaal duurzamer te maken. Dit zoeken naar mogelijkheden om particulieren te helpen met het verduurzamen van hun woning (individueel, per straat of gebied). Inwoners en bedrijven hebben kennis die wij beter gaan benutten bij plannering en realisatie. Binnen de gemeentelijke organisatie én met andere overheden werken wij zo 'ontschot' mogelijk samen.	

Gemeente	Provincie	Lange termijn doelstelling CO2/Klimaat/energieneutraal	Korte termijn doelstellingen duurzame energie / CO2-reductie / hernieuwbaar	duurzame energie bestemmingsplan	Aardgasvrij (bestaan en nieuwbouw)	Verduurzaming gemeentelijke bouw	Elektrisch rijden	Communicatie	Ondersteunen en stimuleren burgercoöperaties en -initiatieven	Budget voor behalen doelstelling
		Gemeenten die een jaarlijk geformuleerd hebben wanneer ze energie/klimaatneutraal willen zijn.	Concrete korte termijn doelstellingen ter bevordering van de inzet van duurzame energie en CO2-reductie	Concrete afspraken voor in het bestemmingsplan, of toegewezen pekken zonnepanelen en/of windmolens te plaatsen, enzovoorts	Concrete voornemens voor het aardgasvrij maken van bestaande woningbouw of concrete voornemens om in jaar X geheel van het aardgas af te zijn	Volledig verduurzamen gemeentelijk vastgoed: concrete doelstelling of concreet budget	We gaan plaatsen	Speciaal opgerichte ketten/kennis- informatiecentra, waar inwoners/bedrijven e.d. informatie kunnen vinden specifiek voor deze opgave of voorlichtingscampagnes over de opgave	Coöperaties en initiatieven worden ondersteund en/of gestimuleerd	Er wordt een specifiek budget vrijgemaakt, beschikbaar of omv een fonds voor het behalen vd doelstelling
		Gemeenten die wel duurzame ambities hebben, maar het geen concreet jaartal aan verbonden hebben	De behoefte op korte termijn te komen met een korte termijn doelstellingenplan, maar nog geen concrete invulling hiervan. Wel al plannen als de komende jaren zonnepanelen plaatsen, maar niet hoeveel voor wanneer.	Niet-concrete ambities voor wijk of regio's, gesprekken met woningcorporaties	Enkel concrete voornemens voor aardgasvrij nieuwbouw, al niet aangevuld met algemene verwijzingen naar plannen om bestaande bouw aardgasvrij te maken	verduurzaming vastgoed	Niet concreet, streven, stimuleren, onderzoeken, via aanbesteden. Eigen wegmarking	Het belang van communicatie en het bereiken van inwoners wordt benadrukt	Samen' wordt aangemoedigd, maar niet concreet ondersteund. Of participatie en initiatieven worden aangemoedigd, maar over de gemeente in zijn algemeenheid en niet over specifieke duurzaamheidsmaatregelen.	Er wordt een budget vrijgemaakt, het is alleen niet duidelijk hoe groot dit budget is
		Gemeenten die het alleen over klimaat hebben in algemene zin, maar niet specifiek ingaan op invulling die de gemeente hieraan geeft. Of gemeenten die algemene uitstralen doen over maatregelen.	Er zijn geen korte termijn doelstellingen.	Geen gerichte ambities wijken / zonnepanelen / windmolens (onderzoek, richten op, inzetten op)	Het aardgasvrij maken van (delen van) de gemeente wordt niet genoemd of algemeen geformuleerd		Geen eigen ambitie (wel externe partijen, provincie, tax)	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er staat niets in het akkoord over een budget
Barneveld	Gelderland		We zetten in op energiebesparing én een gevarieerde energiemix van onder andere zonne-energie, energie uit mestvergisting en windenergie en eventuele nieuwe mogelijkheden. We vinden draagvlak én mede-betrokkenheid (eigenaarschap) bij betrekking tot deze initiatieven van groot belang. Daarnaast hebben wij oog voor de klimaatgevoelens (onder andere de opwarming van de aarde en overvloediger regens) en wat dit betekent voor onze woon- en leefomgeving (de zogenoemde klimaatadaptatie).							
Hoogeveen	Drenthe	Onze ambitie is om in 2040 CO2 neutraal te zijn. In 2030 zijn we klimaatneutraal				Als gemeentelijke organisatie geven we het goede voorbeeld: het doel is dat de gemeentelijke organisatie in 2025 CO2 neutraal is	Wij verwachten dat het aantal elektrische auto's en fietsen de komende jaren zal toenemen, en daarmee ook de behoefte aan laadpalen. De locatie van een laadpaal is bepalend voor het gebruik en daarmee lang niet altijd een taak voor ons als gemeente. Het bedrijfsleven neemt hier vaak ook zelf het initiatief voor. Daarom zetten we ons vooral in op het stimuleren van voldoende laadpalen en waar nodig zullen we ook faciliteren.			
Klimpenewaard	Zuid-Holland	Wij willen een bijdrage leveren aan de energietransitie en streven de volgende doelen na: • In 2021 is de CO2-uitstoot van de samenleving van Klimpenewaard met tenminste 5% afgenomen ten opzichte van 2015, met het doel daarna de versnelling op gang te brengen • Wij gaan voor 20% lagere CO2 uitstoot in 2030 voor de gemeentelijke organisatie en willen onderzoeken hoe dit het best kan worden gerealiseerd. • In 2021 is de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie in de gemeente Klimpenewaard toegenomen met tenminste 0,2 Petajoule. Op basis van de huidige technieken betekent dit ongeveer 1875 huishoudens (dit is ongeveer 8% van de huishoudens), waarvoor een zonnepaneel nodig is van 5 hectare. We willen hierbij waar mogelijk gebruik maken van de nieuwe technieken, met zo min mogelijk aantasting van het landelijk karakter van Klimpenewaard. • Wij staan geen gebalingerd binnen Klimpenewaard toe.	In 2021 is de CO2-uitstoot van de samenleving van Klimpenewaard met tenminste 5% afgenomen ten opzichte van 2015, met het doel daarna de versnelling op gang te brengen	Landselijk wordt verwacht dat nieuwbouwwoningen (voor kleverbruikers) aardgasvrij moeten zijn bij aanvraag van de omgevingsvergunning vanaf 1 juli 2016. Daarnaast moet in 2030 alle bebouwing aardgasloos zijn.	De gemeente heeft een voorbeeldfunctie te vervullen. Dat betekent dat wij werk maken van het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed.	Wij willen planningsopgaven opgaan met de aanleg van laadpalen voor elektrische auto's en fietsen. Dit betekent dat er een gemeentebestuurlijk dekkingplan moet komen, waarbij uitgangspunt is dat laadpalen zoveel mogelijk worden verbonden met locaties waar al zonne-energie voorhanden is. Daarnaast vinden wij het van belang dat bij toekomstige ruimtelijke ontwikkeling altijd aandacht is voor de aanwezigheid van laadpalen.	Een combinatie van effectieve en aansprekende communicatie en goede bereikbaarheid/aanspreikbaarheid vormt de basis voor een organisatie die als open, toegankelijk en transparant wordt ervaren.			
Oosterhout	Noord-Brabant	Als de concept-toekomstvisie 2030 een beeld schetst van een gemeente die hard op weg is de doelen uit het klimaatakkoord van Parijs te halen, wat moeten we dan nu doen om daarmee een goede start te maken? Kortom: dit bestuursakkoord is het eerste vierjarige vertaling van de concept-visie "Oosterhout 2030". En vandaar dus "2030" in de titel van een document dat de periode tot en met 2022 beslaat.		Windenergie zien wij als een tussenoplossing op weg naar nieuwe manieren van duurzame energiewinning. Om die reden zijn wij waarderend van het plaatsen van zonnepanelen en windmolens in een strook langs de A59, in het verlengde van de huidige windmolens en op kleine afstand van woongebieden. Op andere locaties in Oosterhout zien wij geen mogelijkheden voor 'traditioneel' grootschalige windmolens.	Nieuwe woningbouwprojecten worden gasloos gerealiseerd, tenzij er specifieke omstandigheden zijn waardoor dit praktisch (niet financieel) onmogelijk is. Met Thuisveeler gaan wij het gesprek aan over het verduurzamen van de energievoorziening bij sociale huurovereenkomsten. Daarbij wordt ook aan de orde het beperken van de hiermee gepaard gaande kosten voor de huurders van Thuisveeler. Voor bestaande huurovereenkomsten onderzoeken wij of we aan kunnen sluiten bij provinciale projecten of subsidies.	De gemeente heeft een voorbeeldfunctie te vervullen. Dat betekent dat wij werk maken van het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed.	Wij bevorderen het autodelen bij bedrijven en in kernen. We faciliteren waar mogelijk initiatieven voor de aanleg van e-laadpalen.			
Terneuzen	Zeeland		Op het gebied van duurzaamheid, energietransitie en klimaatbeleid krijgt de gemeente met grote uitdagingen te maken. Wij geven deze onderwerpen extra bestuurlijke aandacht. Belangrijk daarbij zijn onder meer het Robuust Watersysteem en de ontwikkeling van de Regionale Energie- en Klimaatstrategie voor Zeeland.	Wij willen meer gebruik maken van groene stroom om de transitie naar duurzame energie mogelijk te maken. We ontwikkelen een planologisch toelatingkader voor de aanleg van zonnepanelenparken. Bij windmolens gaat onze voorkeur uit naar locaties in of aan de Noordzee. Nieuwe initiatieven met betrekking tot het opwekken van windenergie op ons grondgebied, beoordelen wij op passende wijze	Vernieuwing van de woningvoorraad is in het kader van duurzaamheid een belangrijke aandachtspunt. Het gaat hierbij om de toepassing van diverse duurzaamheidsprincipes bij nieuwbouw, de aanpak van de bestaande woningvoorraad en om vervangende nieuwbouw, zoals het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Wij betrekken verduurzaming, duurzame energie en overgangstransitie in de prestatieafspraken met de woningcorporaties en in afspraken met projectwielkeilers.		Wij willen samen met ondernemers, inwoners en maatschappelijke organisaties de benodigde stappen concreet maken en afspreken, in de vorm van een convenant.	Voor nieuw beleid wordt alleen geld beschikbaar gesteld als de financiering gevolgen zijn afgedekt. Voorgestelde nieuwe uitgaven (vanaf een regulier exploitatiebudget, investeringskrediet of in het kader van een grondexploisitie) worden integraal afgewogen en beoordeeld op hun lange termijn financieel effect.		
Pijnacker-Noorddorp	Zuid-Holland	We hebben de ambitie dat alle energiegebruik in onze gemeente – in 2050 en zo mogelijk eerder – uit hernieuwbare bronnen komt. We willen van onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen af en de uitstoot van CO2 en broeikasgasen terug bij te dragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen van Parijs.	We gaan met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties concrete doelen en stappen afspreken voor het behalen van klimaatdoelstellingen, de energietransitie en circulaire grondstoffenketen. Met een heldere en gedragen route en meetbare tussenresultaten vergroten we onze grip op deze omvangrijke thema's.							

		Gemeenten die een jaartal geformuleerd hebben waarmee ze energieklimaatneutraal willen zijn.	Concrete korte termijn doelstellingen ter bevordering van de inzet van duurzame energie en CO2-reductie	Concrete afspraken voor in het bestemmingsplan, of toegewezen plekken zonnepanelen en/of windmolens te plaatsen, enzovoorts	Concrete voornemens voor het aardgasvrij maken van bestaande woningbouw of concreet voornemen om in jaar X geheel van het aardgas af te zijn	Volledig verduurzamen gemeentelijk vastgoed: concrete doelstelling of concreet budget	We gaan plaatsen	Speciaal opgerichte loketten/kennis- en informatiecentra, waar innovatiebedrijven o.d. informatie kunnen krijgen specifiek voor deze opgave of voorlichtingscampagnes over de opgave	Coöperaties en initiatieven worden ondersteund en/of gestimuleerd	Er wordt een specifiek budget vrijgemaakt, beschikbaar of omv een fonds voor het behalen vd doelstelling
		Gemeenten die wel duurzame ambities hebben, maar hier geen concreet jaartal aan verbonden hebben	De behoefte op korte termijn te komen met een korte termijn doelstellingenplan, maar nog geen concrete invulling hiervan. Wel al plannen als de komende jaren zonnepanelen plaatsen, maar niet hoeveel voor wanneer.	Niet-concreet ambities voor wijk of regio's, gesprekken met woningcorporaties	Enkel concrete voornemens voor aardgasvrij nieuwbouw, al dan niet aangevuld met algemene verwijzingen naar plannen om bestaande bouw aardgasvrij te maken	verduurzaming vastgoed	Niet concreet, streven, stimuleren, onderzoeken, via aanbesteden. Eigen wagenpark	Het belang van communicatie en het betrekken van inwoners wordt benadrukt	Samen wordt aangemoedigd, maar niet concreet ondersteund. Of participatie en initiatieven worden aangemoedigd, maar over de gemeente in zijn algemeenheid en niet over specifieke duurzaamheidsmaatregelen.	Er wordt een budget vrijgemaakt, het is alleen niet duidelijk hoe groot dit budget is
		Gemeenten die het alleen over klimaat hebben in algemene zin, maar niet specifiek ingaan op invulling die de gemeente hieraan geeft. Of gemeenten die algemene uitdrukken doen over maatregelen.	Er zijn geen korte termijn doelstellingen.	Geen gerichte ambities wijken / zonnepanelen / windmolens (onderzoek, richten op, inzetten op)	Het aardgasvrij maken van (delen van) de gemeente wordt niet genoemd of algemeen geformuleerd		Geen eigen ambitie (wel externe partijen, provincie, taxi)	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er staat niets in het akkoord over een budget
Gemeente	Provincie	Lange termijn doelstelling CO2/Klimaat/energie-neutraal	Korte termijn doelstellingen duurzame energie / CO2-reductie / Hernieuwbaar	duurzame energie bestemmingsplan	Aardgasvrij (bestaand en nieuwbouw)	Verduurzaming gemeentelijke bouw	Elektrisch rijden	Communicatie	Ondersteunen en stimuleren burgercoöperaties en -initiatieven	Budget voor behalen doelstelling
Woerden		In 2040 vindt iedereen het vanzelfsprekend om duurzaam te leven. Zowel in huis, bijvoorbeeld bij het energieverbruik en de opwekking bij verkeer en vervoer en bij het werk en het ondernemen. Woerden is in 2040 al 10 jaar energie-neutraal. Daar hoort zeker niet bij dat er in het Raadsbesluit wordt gebouwd naar olie en gas. Daarnaast hebben we als gemeente een wettelijke functie om deze duurzaamheidsdoelstelling samen met inwoners, woningbouwvereniging en ondernemers voor 2030 te bereiken.	Het nieuwe college stelt samen met de raad in 2019 een afwegingskader vast waarmee initiatieven op het gebied van grootschalige energieopwekking (ruimtelijk) kunnen worden beoordeeld. Uitgangspunt hierbij is dat bij zonne-energie de plaatsing op gebouwen de prioriteit krijgt. Goede landbouwgrond komt hier wat ons betreft niet voor in aanmerking, deze is immers nodig voor de voedselvoorziening.	Daarboven zetten wij extra ambtelijke capaciteit in de vorm van duurzaamheidsambassadeurs in, die zich zowel op de samenleving als de ambtelijke organisatie richten. Zij jagen namelijk initiatieven aan en inventariseren ook de bestemmende regelgeving op het gebied van duurzaamheid om deze te kunnen aanpassen of schrappen.	Aardgasvrij (bestaand en nieuwbouw) Bij de transitie van het Schiedamsche vaart naar een gasvrije wijk, moeten de inwoners gehoord worden. We bieden een gesprek aan om in te kunnen stappen. Duurzaamheidsmaatregelen worden in samenspraak tussen inwoners en ondernemers genomen.	Verduurzaming gemeentelijke bouw	Elektrisch rijden Bij het vervangen van de straatverlichting kiezen we voor een duurzame oplossing en waar mogelijk combineren we dit met laadpalen voor elektrische fietsen en auto's.	Communicatie	Ondersteunen en stimuleren burgercoöperaties en -initiatieven	Budget voor behalen doelstelling De gemeente heeft voor de eerste drie jaar 1.000.000 euro gereserveerd. In 2022 is dat opgelopen tot een bedrag van 1.400.000 euro
De Friese Meren	Utrecht	De Duurzaamheidsvisie 2013-2030 in verband met de nieuw ontwikkelde technologieën hierjken. Op basis hiervan wordt een nieuw verspreidings opgesteld, waarin de ambities SMART zijn geformuleerd en voorzien zijn van een financiële onderbouwing. In de herfst van 2019 komt in ieder geval het volgende aan de orde - De voortleider van de gemeente op het terrein van duurzaamheid; - Het integreren van de duurzaamheidsdoelen in bestemmingsplannen en (ruimtelijke) projecten i.c. het afweging van duurzaamheid bij ieder beleidsvoornemen (college- en raadsvoorstellen); - Het ondersteunen van initiatieven vanuit de 'mens' op het terrein van duurzaamheid in de woningbouw; - De wijze waarop binnen dit beleidsveld de verbanding kan worden gezocht met externe partners, zoals de provincie Fryslân en de woningbouwvoorstellen.	Het integreren van de duurzaamheidsdoelen in bestemmingsplannen en (ruimtelijke) projecten i.c. het afweging van duurzaamheid bij ieder beleidsvoornemen (college- en raadsvoorstellen).	Duurzaamheid is een multidisciplinair en integraal onderwerp. Dat betekent dat vrijwel elk beleidsdomein te maken krijgt met het behalen van de duurzaamheidsambitie. Het is daarmee een gezamenlijk getragen verantwoordelijkheid van het toekomstige college. Dit betekent in de praktijk dat de portefeuillehouders verantwoordelijk zijn voor de invulling van de duurzaamheidsopgave bij elk relevant collegegeen raadsvoorstel. Het voorgaande wordt gecorrigeerd door één portefeuillehouder.					Het college laat zich actief informeren over de mogelijke provinciale subsidies voor lokale energie-coöperaties.	
Rijswijk		Wat wilt u zijn in 2030 te voldoen aan de luchtkwaliteitsnormen van de Wereldgezondheidsorganisatie. Onze inzet is gericht op een energieneutrale gemeente in 2040. We stimuleren circulair ondernemen, waarbij grondstoffen hun waarde behouden en kringlopen zo kort mogelijk zijn. We benutten de kansen van schone technologie voor bedrijvigheid en welzijn. We werken toe naar een circulaire economie in 2050.	We grijpen de nieuwe Omgevingswet aan om onze leefomgeving te verbeteren. Lucht, water en bodem moeten schoon zijn. De overgang van de nieuwe Omgevingswet om de stad meer integraal te ontwikkelen pakken we op. We houden hierbij scherp in zicht dat we minder bureaucratie en minder regels willen.					We stimuleren en faciliteren innovatieve mobiliteit en elektrisch vervoer.		
Heerenveen	Zuid-Holland	Klimaatverandering is een grote uitdaging. Hierin nemen wij verantwoordelijkheid. De overgang van het gebruik van fossiele brandstoffen naar volledige duurzame energiebronnen staat hoog op de agenda van onze gemeente. We willen dat inwoners energie- en omgevingsbewust leven en werken. We werken samen met andere gemeenten, provincie, Welteerskip, ondernemers en inwoners om bestaande doelen te realiseren.								
Weert	Friesland		<ul style="list-style-type: none"> Opstellen warmteplannen voor wijk en dorp Ondersteunen woninggebruikers op het gebied van energiebesparing Nieuwe beleidsdoelstelling bodenversterkt in wijk dorp en buitengebied Onderzoek en steun voor uitbreiding Natuur- en Milieuzentrum De Uizeren Man Nieuw beleidskader duurzame ontwikkeling voor 2020 en verder Duurzaamheid, klimaat en bodenversterkt: strategisch in beleid (duurzaamheidsparagraaf) 	<ul style="list-style-type: none"> Verduurzamen gemeentelijk vastgoed. Inkoop duurzame energie eigen organisatie. 	<ul style="list-style-type: none"> Verduurzamen gemeentelijk vastgoed. Inkoop duurzame energie eigen organisatie. 					
Houten	Limburg	Wat streeft u naar energie-neutraal te zijn per 2040	<ul style="list-style-type: none"> Waar sturen we de komende periode op (beleid) i.a.v. het programmaonderdeel? Energie besparen bestaande woningbouw (2 subsidie projecten Warme Wonen Weert en See2Go); Nieuw alternatieve aardgas i.s.m. de provincie. Monitoring gemeentelijk energieverbruik 	<ul style="list-style-type: none"> Waar sturen we de komende periode op (beleid) i.a.v. het programmaonderdeel? Energie besparen bestaande woningbouw (2 subsidie projecten Warme Wonen Weert en See2Go); Nieuw alternatieve aardgas i.s.m. de provincie. Monitoring gemeentelijk energieverbruik 	<ul style="list-style-type: none"> Waar sturen we de komende periode op (beleid) i.a.v. het programmaonderdeel? Energie besparen bestaande woningbouw (2 subsidie projecten Warme Wonen Weert en See2Go); Nieuw alternatieve aardgas i.s.m. de provincie. Monitoring gemeentelijk energieverbruik 	nee	nee	<ul style="list-style-type: none"> Verduurzamen gemeentelijk vastgoed. Inkoop duurzame energie eigen organisatie. 	<ul style="list-style-type: none"> Verduurzamen gemeentelijk vastgoed. Inkoop duurzame energie eigen organisatie. 	<ul style="list-style-type: none"> Verzetslanding Energeloket Weert.
Goeree-Overflakke	Utrecht	Houten wil in 2040 energie-neutraal zijn.	<ul style="list-style-type: none"> In 2019 komt er een klimaatplan met nieuw beleid op het gebied van duurzaamheid Aan de hand van het resultaat van de lopende proef in Wispark Houten, willen we in samenwerking met Eneco het rendement van dat wispark optimaliseren. We kiezen voor een tweede windmolenpark in de gemeente Houten Zonne-energie is hard nodig om aan onze energie-doelstelling te voldoen. We vinden het belangrijk dat op alle geschikte daken in Houten zonnepanelen komen te liggen. We stimuleren de plaatsing van zonnepanelen en initiatieven daarvoor in samenwerking met lokale coöperaties 	x						
	Zuid-Holland	Goeree-Overflakke streeft ernaar in 2020 energie-neutraal te zijn	Na de realisering van de afgesproken 225 MW aan windmolens zullen we geen nieuwe windmolens plaatsen. Wel wordt er ingezet op een gebiedconcentratie in de Brouwersdam.		verduurzaming van gebouwd omgeving en aardgasvrij maken van panden	Hoge ambities formuleren voor het bereiken van duurzaamheid. De gemeente moet een voorbeeldfunctie vervullen op dit gebied. Inzetten op verduurzaming van mobiliteit door het wagenpark uit te breiden tot 100% elektrische auto's. Er dient ingezet te worden op onderzoek naar de mogelijkheden van plaatsing van zonnepanelen op openbare gebouwen en agrarisch vastgoed/	Er wordt gewerkt aan verduurzaming van onze eigen verkeersbewegingen en een deelproject met elektrische en waterstof auto's inzetten op verduurzaming van mobiliteit door het wagenpark uit te breiden tot 100% elektrische auto's	Huizenbezitters informeren over besparingsmogelijkheden op het gebied van energie. Promoten van een duurzaamheidsleven en onderzoek doen naar een collectief inkoopbedrijf van energie.		x

Gemeente	Provincie	Lange termijn doelstelling CO2/Klimaat/energie-neutraal	Korte termijn doelstellingen duurzame energie / CO2-reductie / Hernieuwbare	duurzame energie bestemmingsplan	Aardgasvrij (bestaan en nieuwbouw)	Verduurzaming gemeentelijke bouw	Elektrisch rijden	Communicatie	Ondersteunen en stimuleren burgercoöperaties en -initiatieven	Budget voor behalen doelstelling
		Gemeenten die een jaartal geformuleerd hebben waarmee ze energie/klimaatneutraal willen zijn.	Concrete korte termijn doelstellingen ter bevordering van de inzet van duurzame energie en CO2-reductie	Concrete afspraken voor in het bestemmingsplan, of toegewezen plukken zonnepanelen en/of windmolens te plaatsen, enzovoorts	Concrete voornemens voor het aardgasvrij maken van bestaande woningbouw of concreet voornemen om in jaar X geheel van het aardgas af te zijn	Volledig verduurzamen gemeentelijk vastgoed: concrete doelstelling of concreet budget	We gaan plaatsen	Speciaal opgerichte sketten/kennis- en informatiecentra, waar innovatiebedrijven o.d. informatie kunnen vinden specifiek voor deze opgave of voorlichtingscampagnes over de opgave	Coöperaties en initiatieven worden ondersteund en/of gestimuleerd	Er wordt een specifiek budget vrijgemaakt, beschikbaar of omv een fonds voor het behalen vd doelstelling
		Gemeenten die wel duurzame ambities hebben, maar het geen concreet jaartal aan verbonden hebben	De behoefte op korte termijn te komen met een korte termijn doelstellingenplan, maar nog geen concrete invulling hiervan. Wel al plannen als de komende jaren zonnepanelen plaatsen, maar niet hoeveel voor wanneer.	Niet-concrete ambities voor wijk of regio's, gesprekken met woningcorporaties	Enkel concrete voornemens voor aardgasvrij nieuwbouw, al dan niet aangevuld met algemene verwijzingen naar plannen om bestaande bouw aardgasvrij te maken	verduurzaming vastgoed	Niet concreet, streven, stimuleren, onderzoeken, via aanbesteden. Eigen wagenpark	Het belang van communicatie en het bereiken van inwoners wordt benadrukt	Samen! wordt aangemoedigd, maar niet concreet ondersteund. Of participatie en initiatieven worden aangemoedigd, maar over de gemeente in zijn algemeenheid en niet over specifieke duurzaamheidsmaatregelen.	Er wordt een budget vrijgemaakt, het is alleen niet duidelijk hoe groot dit budget is.
		Gemeenten die het alleen over klimaat hebben in algemene zin, maar niet specifiek ingaan op invulling die de gemeente hieraan geeft. Of gemeenten die algemene uitstralen doen over maatregelen.	Er zijn geen korte termijn doelstellingen.	Geen gerichte ambities wijken / zonnepanelen / windmolens (onderzoek, ichten op, inzetten op)	Het aardgasvrij niet maken (delen van) de gemeente wordt niet genoemd of algemeen geformuleerd		Geen eigen ambitie (wel externe partijen, provincie, rijk)	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er staat niets in het akkoord over een budget
Barendrecht	Zuid-Holland	Nee	<ul style="list-style-type: none"> * Pak de energietransitie de komende jaren voortvarend op. Stimuleer en faciliteer energiebesparingen. * Stimuleer het plaatsen van zonnepanelen en onderzoek de mogelijkheden van zonneparken. Geef het goede voorbeeld door het nog meer plaatsen van zonnepanelen op de gemeentelijke gebouwen. Naam ook de ontwikkelingen van andere energiebronnen en voorzieningen op in de plannen. * Stimuleer duurzaam ondernemerschap en duurzame bedrijven. Ga in gesprek met bedrijven over de nieuwe economie. Probeer innovatieve bedrijven naar Barendrecht te halen. Geef aandacht aan sociale ondernemers. * Maak werk van de circulaire economie. Stimuleer afvalscheiding en maak dit beter en eenvoudiger. Verbeter zo het afvalscheidingspercentage. * Onderzoek de geluidbelasting en luchtkwaliteit in Barendrecht en formuleer een eventuele aanpak. * Voorkom CO2-opslag onder Barendrecht. * Toets het plaatsen van windmolens aan het door de raad vastgestelde kader. * Handhaaf het principieelbeleid om de aandelen van Eneco te verkopen. Maak afspraken over de besteding van de opbrengst. 	<ul style="list-style-type: none"> * Bouw in Barendrecht energieneutraal. Ga in gesprek met woningcorporaties over de herontwikkeling en verduurzaming van de huidige woningbouw. * Stel in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet omgevingsviale op samen met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. Dit omgevingsviale bevat heldere kaders en geeft ruimte voor initiatieven. 	Aardgasvrij (bestaan en nieuwbouw)	Geef het goede voorbeeld door het nog meer plaatsen van zonnepanelen op de gemeentelijke gebouwen. Naam ook de ontwikkelingen van andere energiebronnen en voorzieningen op in de plannen.				
Middelburg	Zuid-Holland	Nee	<p>De doelstelling om in 2050 energieneutraal te zijn, handhaven we. Ook in de omgevingsviale is 'duurzaamheid' een belangrijk thema en dient het bijzondere aandacht te krijgen.</p> <p>In februari 2018 is een interbestuurlijk programma (IBP) opgesteld. Het IBP geeft uitvoering aan een aantal afspraken in het regeerakkoord. Het programma is nu op hoofdlijnen vastgesteld en wordt in 2018 uitgewerkt in concrete afspraken. Middelburg zal een aandeel in enkele opgaven krijgen.</p> <p>'Duurzaamheid' loopt door alle portefeuilles en beleidsvelden heen. We kiezen voor een integrale benadering, waarbij in voorstellen de bijdrage aan het behalen van de doelstelling wordt aangegeven. De milieuvisie 2012-2018 zal worden geëvalueerd waarna een nieuwe visie wordt opgesteld. Inclusief een duidelijke routekaart met te maken keuzes, prioriteiten en inzicht in de benodigde investeringen om de doelstellingen en (wettelijke) opgaves te bereiken.</p>			Ook de gemeente Middelburg levert haar bijdrage hieraan. Sterker nog, als overheid hebben we een voorbeeldfunctie. Bijvoorbeeld daar waar het gaat om het energieneutraal maken van ons eigen (maatschappelijk) vastgoed.			In onze monumentenstad zijn er belemmeringen bij het verduurzamen van woningen en gebouwen vanwege wettelijk monumentale status. In het beleid willen we vastleggen dat eigenaren van monumenten meer vrijheid krijgen om hun pand energiezuijing te maken met respect voor de monumentale en architectonische waarden. In deze maatschappelijke opgave werken we samen met de inwoners, gemeenten, provincie, waterschap, woningcorporaties en overige partijen. Bijvoorbeeld door het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties.	
Hollands Kroon	Zeealand	Hollands Kroon gaat concrete inzetten op duurzaamheid, biodiversiteit en de energietransitie. Wij presenteren een visie met een plan van aanpak.				Zo komen er nog dit jaar zonnepanelen op scholen en openbare gebouwen. Binnen het inkoopbeleid van de gemeente zijn duurzaamheid een uitgangspunt.			Het Burgerinitiatief is een belangrijk onderdeel van inwonersparticipatie. Daarom leggen wij dit jaar een verordening voor aan de raad om het Burgerinitiatief mogelijk te maken.	
Waalwijk	Noord-Holland	De komende periode zetten we concrete stappen op weg naar een duurzame toekomst. Een toekomst die we alleen samen met onze inwoners, ondernemers en organisaties kunnen realiseren. We gaan voor een integrale aanpak om zo onze duurzaamheidsdoelen inzichtelijk te maken. Het gaat om de balans tussen People, Planet en Profit. Creativiteit, flexibiliteit en innovativiteit staan centraal in ons handelen. Klimaat, groen en gezondheid vormen de drie hoofdlijnen van onze aanpak. Wij pakken dit integraal aan en stellen daarvoor extra middelen beschikbaar.	Groen vervult ook op bedrijventerreinen een functie. We streven ernaar dat de primaire functie van het bedrijventerrein en het belang van groenvoorziening goed worden afgevoerd. Waar nodig revitaliseren we de andere bedrijventerreinen ook op het gebied van groenvoorziening. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om zonevelden met zonnepanelen aan te leggen op bedrijventerreinen of andere terreinen van de gemeente die nog niet bestemd of in gebruik zijn.			We koppelen technologische innovaties aan onze duurzaamheidsagenda en economische bereikbaarheidsbelangen. We gaan vol voor e-bikes/cars, gedragsprojecten en zelfrijdend (service) vervoer.	Bewustwording van de noodzaak te verduurzamen en van onze eigen mogelijkheden hierin is belangrijk. Daarom starten we in Waalwijk, in het bijzonder op scholen, een communalecampagne.		Budget voor implementatie omgevingswet: € 100.000 in 2019 en 2022, € 200.000 in 2020 en 2021.	
Overbetuwe	Noord-Brabant	Deel op de snelheid waarmee de ontwik. leertmen op dit terrein plaatsvinden dienen we onze ambitie om in 2043 klimaatneutraal te zijn positief bij te stellen.							Het is een groot goed dat inwoners actief willen en kunnen participeren in de toestandkoning van beleid. Tegelijkertijd brengt dat ook uitdagingen met zich mee. Ons bestuurlijk stelsel is grondwettelijk niet bedoeld voor directe democratie en onze bestuursstructuren zijn daar ook niet goed op ingericht. Het omgaan met meningen, zeker wanneer die afkomstig zijn van individuele inwoners of lidelijke verbanden, vergt zorgvuldigheid. Ook de belangen van inwoners die niet actief participeren, moeten immers gewaarborgd zijn. Dit vraagt voortdurende aandacht voor democratische legitimiteit. Wij willen burgerparticipatie en inspraak graag stimuleren.	Wij hebben de bereidheid om voor duurzaamheid structurele middelen vrij te maken (gedacht wordt aan € 200.000 per jaar), maar er zal eerst nader onderzoek moeten plaatsvinden naar het bedrag wat noodzakelijk en wenselijk (respectievelijk haalbaar) is. De routekaart is daarbij leidend (geen fondsvorming maar concrete maatregelen bekoeligen).
	Gelderland	Het zuinig omgaan met energie is niet alleen een zaak van de overheid, maar eerst en vooral van onze inwoners en van het bedrijfsleven. Als gemeente zullen wij proberen energie afspraken te sluiten met het bedrijfsleven en met verenigingen. Deze hebben als doel afspraken vast te leggen om het (fossiele) energieverbruik terug te dringen. Wij zullen onderzoeken hoe wij als gemeente deze afname van (fossiele) energieverbruik kunnen faciliteren.	Als gemeente zullen wij proberen energie afspraken te sluiten met het bedrijfsleven en met verenigingen. Deze hebben als doel afspraken vast te leggen om het (fossiele) energieverbruik terug te dringen. Wij zullen onderzoeken hoe wij als gemeente deze afname van (fossiele) energieverbruik kunnen faciliteren. Wij willen winning van windenergie en zonne-energie mogelijk maken, maar geen nieuwe windmolenparken creëren. Voor winning van windenergie zijn windmolens langs de A15 de beoogde positie.		Het terugdringen van gasverbruik en het bouwen van gasloze woningen heeft momenteel volop de aandacht van de maatschappij. Iedereen is ervan doorondringen dat het gasverbruik fors minder moet. Over de alternatieven voor gasverbruik bestaat nog wat minder eensluidendheid. Wij zullen in ieder geval bij onze toekomstige plannen altijd onderzoek doen naar het in het gegeven geval op dat moment beste alternatief en dat indien mogelijk ook realiseren.					

Gemeente	Provincie	Lange termijn doelstelling CO2/Klimaat/energiehuur	Korte termijn doelstellingen duurzame energie / CO2-reductie / Hernieuwbaar	duurzame energie bestemmingsplan	Aardgasvrij (bestaand en nieuwbouw)	Verduurzaming gemeentelijke bouw	Elektrisch rijden	Communicatie	Ondersteunen en stimuleren burgercoöperaties en -initiatieven	Budget voor behalen doelstelling
		Gemeenten die een jaartal geformuleerd hebben waarmee ze energie/klimaatneutraal willen zijn.	Concrete korte termijn doelstellingen ter bevordering van de inzet van duurzame energie en CO2-reductie	Concrete afspraken voor in het bestemmingsplan, of toegevoegd pekken zonnepanelen en/of windmolens te plaatsen, enzovoorts	Concrete voornemens voor het aardgasvrij maken van bestaande woningbouw of concreet voornemen om in jaar X geheel van het aardgas af te zijn	Volledig verduurzamen gemeentelijk vastgoed: concrete doelstelling of concreet budget	We gaan plaatsen	Speciaal opgerichte ketten/kennis- informatiecentra, waar inwoners/bedrijven e.d. informatie kunnen vinden specifiek voor deze opgave of voorlichtingscampagnes over de opgave	Coöperaties en initiatieven worden ondersteund en/of gestimuleerd	Er wordt een specifiek budget vrijgemaakt, beschikbaar of dmv een fonds voor het betalen vd doelstelling
		Gemeenten die wel duurzame ambities hebben, maar hier geen concreet jaartal aan verbonden hebben	De behoefte op korte termijn te komen met een korte termijn doelstellingenplan, maar nog geen concrete invulling hiervan. Wel al plannen als de komende jaren zonnepanelen plaatsen, maar niet hoeveel voor wanneer.	Niet-concrete ambities voor wijk of regio's, gesprekken met woningcorporaties	Enkel concrete voornemens voor aardgasvrij nieuwbouw, al dan niet aangevuld met algemene verwijzingen naar plannen om bestaande bouw aardgasvrij te maken	verduurzaming vastgoed	Niet concreet, streven, stimuleren, onderzoeken, via aanbesteden. Eigen wagenpark	Het belang van communicatie en het bereiken van inwoners wordt benadrukt	Samen' wordt aangemoedigd, maar niet concreet ondersteund. Of participatie en initiatieven worden aangemoedigd, maar over de gemeente in zijn algemeenheid en niet over specifieke duurzaamheidsmaatregelen.	Er wordt een budget vrijgemaakt, het is alleen niet duidelijk hoe groot dit budget is.
		Gemeenten die het alleen over klimaat hebben in algemene zin, maar niet specifiek ingaan op invulling die de gemeente hieraan geeft. Of gemeenten die algemene uitspraken doen over maatregelen.	Er zijn geen korte termijn doelstellingen.	Geen gerichte ambities wijken / zonnepanelen / windmolens (onderzoek, ichten op, inzetten op)	Het aardgasvrij maken van (delen van) de gemeente wordt niet genoemd of algemeen geformuleerd		Geen eigen ambitie (wel externe partijen, provincie, rijk)	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er staat niets in het akkoord over een budget
Kerkrade	Limburg	Duurzaamheid is van groot belang. Wij zien er op toe dat duurzaamheid een voortdurend aandachtspunt is. Wij zijn ons bewust van onze voorbestind op dit vlak en het bewerkstelligen van bewustwording van het belang van duurzaamheid bij onze inwoners. In regioverband is in het kader van PALET – het regionale project m.b.t. energietransitie - afgesproken het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen en over te gaan op schone, duurzame energiebronnen. Wij zullen de daaruit voortvloeiende deesprojecten volgen en bij geboden meeswaarde aan de verduurzaming ook entameren in onze stad. Een belangrijke overweging hierbij is dat verduurzaming ook werkgelegenheid oplevert. (Dit is alles over duurzaamheid in het hete akkoord)								
Ridderkerk	Zuid-Holland	De Routekaart van ons Milieu- en duurzaamheidsprogramma concreetiseren we en breiden we uit naar de toekomst. Wij zullen ons inspannen om dit alles in samenhang met de Klimaattwet vorm te geven. De gemeente krijgt in de uitvoering van deze wet een actieve rol.			Het Rijk heeft besloten dat vanaf 1 juli 2018 de verplichte aansluiting van woningen op aardgas vervalt. Voor de nieuwbouw die door projectontwikkelaars in de wijken wordt ontwikkeld is dat al zo afgesproken in onze gemeente. Het is een grote opgave om ook bestaande woningen van het gas af te halen. Om de doelstelling te behalen zullen we de samenwerking zoeken met woningcorporaties, Verenigingen van eigenaren, particuliere huiseigenaren en ondernemers.			Inwoners kunnen in onze WoonWizer/Winkel, via de website en andere kanalen voorlichting en informatie ophalen over onder andere de nieuwste technologieën voor energiebesparende maatregelen.		
Veldhoven	Noord-Brabant		De gemeente stimuleert duurzame energie, zoals zonnepanelen, door regels weg te nemen en informatie te verstrekken, niet door het geven van subsidies.		Nu op de meer en gasloze bouwen worden basisuitgangspunten bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.	De gemeente zelf is natuurlijk een rolmodel en zorgt voor een stevig duurzaamheidsniveau bij gemeente- lijke gebouwen en organisaties.	Huidig laadpatenbeleid voor elektrische auto's is openbaar gebied wordt onder de loep genomen;	Dit thema is verankerd in alle beleidsnotities en is onderwerp van bewustwordingscampagnes richting bedrijfsleven en inwoners.	In Veldhoven is het gemeentebestuur er in de eerste plaats voor de inwoners. Er wordt veel aandacht besteed aan communicatie met hen. We zullen aan bij bewonersinitiatieven of vragen inwoners met de gemeente mee te denken over nieuw beleid. Ook met wijkplatforms en andere belangengroepen gaan we graag in gesprek.	
Zwijndrecht	Zuid-Holland	Zwijndrecht is aangesloten bij de energiestrategie van de Drechtsteden (klimaatneutraliteit voor 2050). Daarnaast hebben we een lokale energienet en energieagenda die aansluiten op de regionale opgaven. We stappen over op natuurlijk hernieuwbare energiebronnen, wind, zon, water, aardwarmte en het hergebruiken van opgewekte warmte.	Voor 2020 komt er in Zwijndrecht een pilotsbuurt voor energiezuinere woningen en (als dit zonder meerkosten voor de gemeente kan) een pilot voor een energiezuinere (sport)vereniging. We maken daarbij gebruik van de subsidiemogelijkheden van het Rijk voor dit doel.	Als we ons grote vastgoed aanpakken, kijken we of het zinvol is te verduurzamen. Dan gebruiken we duurzame materialen en duurzame installaties. We simuleren plaatsing van zonnepanelen op daken van bedrijven op bedrijventerreinen en op daken van particuliere woningen. In Drechtstedenverband onderzoeken we de mogelijkheden voor een energiepark in de regio of (in landelijk verband) op locaties voor de kust.	Bij nieuwbouw gaan de woningen niet meer op het gas.					
Berkeland	Getelertland	Om de doelstelling 'Berkeland energieneutraal in 2030' te halen, moeten er nog veel (extra) stappen worden gezet.								Energietransitie (€ 2 miljoen) -Duurzaamheid, gemeente als voorbeeld (€ 5 miljoen)
Medemblik	Noord-Holland				Nieuwbouwwoningen zijn zo duurzaam en energiezuinig mogelijk en bij voorkeur gasloos (binnenkort wettelijk verplicht bij nieuwbouw).	Medemblik werkt ook aan de eigen duurzaamheid. Er wordt zoveel mogelijk duurzaam ingekocht, bij voorkeur gerecyclede materiaal. We investeren in een energiezakking gemeentehuis, met een goede balans tussen kosten en opbrengsten. Ook LED- straatverlichting levert hieraan een belangrijke bijdrage.	In de wijken kijken wij naar mogelijkheden voor oplaadpunten voor e-bikes en elektrische auto's.	De gemeente neemt een doorverwijrol in bij advisering voor verduurzaming van bestaande woningen. Met corporaties en projectontwikkelaars wordt intensief samengewerkt deze ambities waar te maken.	Betere communicatie richting inwoners: in duidelijke taal en gericht op samenwerking en overleg, met transparante en heldere besluitvorming door burgerparticipatie. Zo begrijpen mensen ook beter wat de gemeente doet. De participatieleider is hierbij een middel om voortgaand aan participatie duidelijk te maken welk gewicht wordt toegekend aan de inbreng van inwoners. Hierin is een rol weggelegd voor de organisatie, in het bijzonder voor de voorlichters en kernconsulent. Wij willen mensen en zeker ook kernraden intensiever betrekken bij besluitvorming, bijvoorbeeld door hoor- en inspraakmogelijkheden van de raadscommissies beter onder de aandacht te brengen. Ook de gemeentelijke organisatie moet nog meer gericht zijn op een dienstverlenende instelling.	

Gemeente	Provincie	Large termijn doelstelling CO2/Klimaat/energieneutraal	Korte termijn doelstellingen duurzame energie / CO2-reductie / Hernieuwbaar	Concrete afspraken voor in het bestemmingsplan, of toegevoegd pekken zonnepanelen en/of windmolens te plaatsen, enzovoorts	Concrete voornemens voor het aardgasvrij maken van bestaande woningbouw of concreet voornemen om in jaar X geheel van het aardgas af te zijn	Volledig verduurzamen gemeentelijk vastgoed: concrete doelstelling of concreet budget	We gaan plaatsen	Speciaal opgerichte loketten/kennis- en informatiecentra, waar inwoners/bedrijven e.o. informatie kunnen vinden specifiek voor deze opgave of voorlichtingscampagnes over de opgave	Coöperaties en initiatieven worden ondersteund en/of gestimuleerd	Er wordt een specifiek budget vrijgemaakt, inhoudelijk of omv een fonds voor het betalen vd. doelstelling
		Gemeenten die een jaarlijk geformuleerd hebben wanneer ze energie/klimaatneutraal willen zijn.	Concrete korte termijn doelstellingen ter bevordering van de inzet van duurzame energie en CO2-reductie		Concrete voornemens voor het aardgasvrij maken van bestaande woningbouw of concreet voornemen om in jaar X geheel van het aardgas af te zijn	Volledig verduurzamen gemeentelijk vastgoed: concrete doelstelling of concreet budget	We gaan plaatsen	Speciaal opgerichte loketten/kennis- en informatiecentra, waar inwoners/bedrijven e.o. informatie kunnen vinden specifiek voor deze opgave of voorlichtingscampagnes over de opgave	Coöperaties en initiatieven worden ondersteund en/of gestimuleerd	Er wordt een specifiek budget vrijgemaakt, inhoudelijk of omv een fonds voor het betalen vd. doelstelling
		Gemeenten die wel duurzame ambities hebben, maar hier geen concreet jaartal aan verbonden hebben	De behoefte op korte termijn te komen met een korte termijn doelstellingenplan, maar nog geen concrete invulling hiervan. Wel al plannen als de komende jaren zonnepanelen plaatsen, maar niet hoeveel voor wanneer.	Niet-concreet ambities voor wijk of regio's, gesprekken met woningcorporaties	Enkel concrete voornemens voor aardgasvrije nieuwbouw, al dan niet aangevuld met algemene verwijzingen naar plannen om bestaande bouw aardgasvrij te maken	verduurzaming vastgoed	Niet concreet, streven, stimuleren, onderzoeken, via aanbesteden. Eigen wagenpark	Het belang van communicatie en het betrekken van inwoners wordt benadrukt	Samen wordt aangemoedigd, maar niet concreet ondersteund. Of participatie en initiatieven worden aangemoedigd, maar over de gemeente in zijn algemeenheid en niet over specifieke duurzaamheidsmaatregelen.	Er wordt een budget vrijgemaakt, het is alleen niet duidelijk hoe groot dit budget is
		Gemeenten die het alleen over klimaat hebben in algemene zin, maar niet specifiek ingaan op invulling die de gemeente uitstraakt geeft. Of gemeenten die algemene uitstraling doen over maatregelen.	Er zijn geen korte termijn doelstellingen.	Geen gerichte ambities wijken / zonnepanelen / windmolens (onderzoek, richten op, inzetten op)	Het aardgasvrij maken van (delen van) de gemeente wordt niet genoemd of algemeen geformuleerd		Geen eigen ambitie (wel externe partijen, provincie, tax)	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er wordt niet specifiek naar verwezen.	Er staat niets in het akkoord over een budget
		Large termijn doelstelling CO2/Klimaat/energieneutraal	Korte termijn doelstellingen duurzame energie / CO2-reductie / Hernieuwbaar	duurzame energie bestemmingsplan	Aardgasvrij (bestaand en nieuwbouw)	Verduurzaming gemeentelijke bouw	Elektrisch rijden	Communicatie	Ondersteunen en stimuleren burgercoöperaties en -initiatieven	Budget voor behalen doelstelling
Oude IJsselstreek		Voor onze regio is het akkoord van Gronio gesloten. Dit akkoord bevat de doelstelling om energieneutraal te zijn in 2030. Om deze doelstelling te realiseren is een forse inzet op verduurzaming noodzakelijk, zodat we ook aan toekomstige generaties een leefbare wereld doorgeven en een actieve en groene gemeente blijven.	We streven naar 90% afvalscheiding. Over 4 jaar gereduceerd CO2-hoofdsake particuliere woningen 30% minder energie. Alle nieuwbouwplannen zijn vanaf 2019 zoveel als mogelijk energieneutraal. Vanwege de voorbeeldfunctie van onze gemeente, kopen we zoveel mogelijk duurzaam en circulair in.			De gemeentelijke gebouwen gaan we verder verduurzamen		Via een pilot voor één loket op wonen, zetten we in op het treffen van energiebesparingsmaatregelen bij inwoners		Naast een verhoging van onze algemene uitkering door het Rijk, zijn er ook zogenaamde enveloppegebieden. Deze gebieden zijn specifiek bedoeld voor klimaat, duurzaamheid en regionale knelpunten. Door onze ambities en budgetten slim in te zetten, kunnen we mogelijk aanspraak maken op deze enveloppegebieden.
Geldrop-Mierlo	Gelderland	De lange termijn doelen zijn vastgelegd in de "Visie op energietransitie". Belangrijkste doel is energie neutraal in 2040.	We willen als doel voor 2022 7,4% van de energie in onze gemeente duurzaam opwekken en de uitstoot van CO2 verminderen met 20%.	We inventariseren locaties die mogelijk geschikt zijn voor het opwekken van duurzame energie.	Onze ambitie is om in 2022 10% van de woningen in Geldrop-Mierlo gasloos te hebben en alle nieuwbouwwoningen gasloos te bouwen.			Daarom investeren we ook in het betrekken van de lokale samenleving bij de verduurzaming van Geldrop-Mierlo.	In samenspraak met burgers, woningcorporaties etc. gaan we op zoek naar effectieve en duurzame vormen van financiering vanuit het principe: "wat we lokaal kunnen doen, doen we lokaal"	
Heemskerk	Noord-Brabant					De gemeente geeft het goede voorbeeld als het gaat om energietransitie, duurzame gebouwen en gebruik van voertuigen op duurzame brandstoffen. Wij gaan nog duurzamer inkopen. Dit wil zeggen dat de principes van de circulaire economie worden toegepast bij het aankopen van producten en diensten. Daarom willen wij dat de gemeente zich aansluit bij het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2016 – 2020. Het Manifest geeft op hoofdlijnen de gemaakte ambities weer van Nederlandse overheden, wat met een actieplan concreet uitgewerkt dient te worden naar de eigen organisatie.	Ok het openbaar vervoer binnen de gemeente krijgt extra aandacht. De idee is om een beperkt lokaal netwerk op te zetten van elektrisch aangedreven busverbindingen.	De gemeente is het kennisloket voor inwoners en bedrijven. Als de gemeente de kennis niet zelf heeft, gaat ze als partner mee op zoek naar de informatie. Wij willen met bedrijven die innovatieve ideeën op het gebied van duurzaamheid hebben op zoek gaan naar subsidiemogelijkheden op provinciaal, landelijk en Europees niveau.	De gemeente heeft het organiserend vermogen. Initiatieven van bewoners en bedrijven kunnen door de samenwerkende kracht van de gemeente verder geholpen worden.	
Hellevoetsluis	Noord-Holland	(niet gesteld)		Wij zullen bij alle bouwprojecten duurzaamheid en energietransitie een prominente rol geven. Tenslotte willen wij in de periode 2018 - 2022 ook een aansprekend voorbeeld van innovatie en duurzaamheid realiseren. Bijvoorbeeld de eerdergenoemde schaalbaan.						
		Uitvoering geven aan de Routekaart Duurzaam Voorne-Putten 2040, hiervan maken o.a. windmolens en zonne-energie deel uit. We willen kijken naar alternatieve vormen van opwekken van energie: zonne-akkers, gewasvrije agrarische gebieden, gebruik maken van overrijde energiedragers uit het Haven Industrieel Complex (HIC) zoals sloot of warm water en kleinschalige zonnepanelen, warmtepompen en andere energiebesparende maatregelen in huishoudens en bedrijven. Wij zijn geen voorstander van (mega) windmolens op Voorne i.v.m. aanlasting van het open landschap.			We beogen een flinke CO2 reductie en onze voorkeur gaat ernaar uit dat alle nieuwbouwprojecten van zowel woningen als ondernemertijden gasloos gebouwd zullen worden. De ontwikkelingen rond het gasloos maken van bestaande woningen nauwgezet zullen volgen.					
Wageningen	Zuid-Holland		Routekaart klimaatneutraal updates: wat willen en moeten we bereik hebben in 2022, 2028 om klimaatneutraal te zijn in 2050, als het gaat om energiebesparing, duurzame opwekking, gasloze wijken en mobiliteit?		De andere kant van de medaille is, dat we duidelijk bieden aan de markt door helder te zijn over wat niet meer kan, zoals het bouwen met gas. Deze coalitie vindt dat de gastransitie eertij moet verlopen. De gastransitie draait namelijk niet alleen om techniek, maar vooral om mensen. Mensen, organisaties en bedrijven die bereid moeten zijn om mee te werken en te investeren. Om de gastransitie zo eertij en sociaal mogelijk in te zullen trekken we samen op met verantwoordelijke ministeries en het Gelderse Energie Akkoord.	De gemeente geeft het goede voorbeeld door gemeentelijk vastgoed te verduurzamen	De woonwijken zijn verkeersruw. We dienen bovendien rekening te houden met veranderende mobiliteit, zoals de elektrificatie van auto's, deelauto's en de invloed van thuiswerken.	Het verduurzamen van de huidige woningen wordt per buurt of straat opgepakt. Bewoners worden actief benaderd en mogelijkheden voorgedragen. In het kader van de energietransitie is het goed om samen met buurtbewoners te zorgen voor energieopslag en -opwekking.		282.500 EUR voor alles onder thema "Klimaatneutraal"
	Gelderland			Nu haken we onze energie nog van onder de grond. Schone energie van wind en zon brengt het boven de grond. Goed nadenken over hoe het energielandschap van de toekomst eruit moet zien, is de enige manier om het ons niet te laten overkomen. Inzet op combinatie van duurzame opwekkingsvormen, waaronder zonnepanelen, windmolens, geothermie en innovatieve oplossingen als energie uit planten en de Rijn.						